

Satversmes tiesa atzīst iedzīvotāju ienākuma nodokli no izložu un azartspēļu laimestiem par likumīgu un samērīgu 2/28/24

Vecākā konsultante nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Madara Hmeļevska

Projektu vadītāja nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Viktorija Volta

Šā gada 13. jūnijā Satversmes tiesa (ST) pieņēma spriedumu lietā Nr. 2023-33-01 par likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (IIN) normu atbilstību Satversmes 105. pantam, kas garantē tiesības uz īpašumu. Spriedums tika pieņemts pēc Administratīvās apgabaltiesas un Rīgas pilsētas tiesas pieteikumiem, kuros apstrīdētas IIN likuma normas, kas uzliek pienākumu maksāt IIN no izložu un azartspēļu laimestiem neatkarīgi no spēlētāja iemaksām dalībai spēlē. Konkrēti tika apstrīdēts:

- 8. panta trešās daļas 20.⁴ punkts, kurš nosaka, ka pie fiziskās personas ienākumiem, par ko jāmaksā nodoklis, pieskaita izložu un azartspēļu laimestus, ja likuma 9. panta pirmās daļas 5. punktā nav noteikts citādi;
- 9. panta pirmās daļas 5. punkts, kurš paredz, ka gada apliekamajā ienākumā neietver un ar nodokli neapliek izložu un azartspēļu laimestus, ja laimesta vērtības apmērs (to kopsumma) taksācijas gada laikā nepārsniedz 3000 eiro.

ST apstiprināja, ka apstrīdētās normas ierobežo izložu un azartspēļu dalībnieku tiesības uz īpašumu, jo uzliek pienākumu maksāt IIN no visa laimesta, ja tā kopsumma taksācijas gadā pārsniedz 3000 eiro. Tomēr ST atzina, ka šis ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu IIN likumu un ka tam ir legītīms mērķis – citu cilvēku tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība.

ST skaidroja, ka IIN no izložu un azartspēļu laimestiem ir vērsts uz izložu un azartspēļu atkarības mazināšanu, jo šīs spēles var negatīvi ietekmēt cilvēka garīgo veselību un finanšu stāvokli. Tāpat tiesa piekrita, ka IIN likums paredz fiskālo funkciju, kura veido valsts budžeta un pašvaldību budžetu ienākumus, ko var izmantot sabiedrības labklājības nodrošināšanai.

ST noraidīja pieteikumu iesniedzēju argumentu, ka apstrīdētās normas neatbilst objektīvā neto principam, kas paredz, ka ar IIN apliek tikai reālo ienākumu un izdevumu starpību. ST uzsvēra, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība nodokļu politikas jomā un ka dažādiem ienākumu veidiem var būt noteikts atšķirīgs nodokļa regulējums. ST norādīja, ka izložu un azartspēļu laimesti ir jauni ienākumi, kas nav tieši saistīti ar iepriekš veiktiem ieguldījumiem, un ka spēlētājs, veicot iemaksas dalībai spēlē, maksā par izklaides pakalpojumu.

Tāpat ST noraidīja pieteikumu iesniedzēju un vairāku pieaicināto personu apgalvojumu, ka IIN no izložu un azartspēļu laimestiem ir konfiscējošs, jo tiek uzlikts dubultā par vieniem un tiem pašiem līdzekļiem. ST paskaidroja, ka nodoklis jāmaksā tikai par laimestu, kas ir jauns ienākums, un ka laimests ir jebkurš laimests Azartspēļu un izložu likuma izpratnē, ko izmaksā laimēšanas gadījumā. ST secināja, ka apstrīdētās normas neparedz nodokļa maksāšanu par vieniem un tiem pašiem nodokļu maksātāja līdzekļiem un ka laimestiem piemērojamo IIN nevar uzskatīt par konfiscējošu.

ST nosprieda, ka apstrīdētās IIN likuma normas – 8. panta trešās daļas 20.⁴ punkts un 9. panta pirmās daļas 5. punkts – ir samērīgas un atbilst Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem: “Ikvienam ir tiesības

uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu.”